

MAKROFESTIBALAK

Ezin neurria hartu eukaliptoari

Boga Boga festibala antolatu dute Donostian, eta jaialdiaren bezperatan, EHUko Uda Ikastaroen barnean, bi eguneko jardunaldiak egin dituzte Dabadaba aretoan, Egia auzoan. Hainbat musikari ez ezik, zenbait makrofestibalen antolatzaileak bertaratu dira hizlari gisa, baita entzutera ere.

 GORKA PEÑAGARIKANO GOIKOETXEA / ARGIA CC-BY-SA

Eukaliptoak bezalaxe funtzionatzen dute makrofestibalek”, esan du Nando Cruz kazetari eta *Macrofestivales. El agujero negro de la música* (Makrofestibalak. Musikaren zulo beltza) liburua egileak; kritikoa da *makro* formatuekin, jasangarritasunaren aurkako forma direlako nagusiki, eta gehiegizko hazkundera gertatzen ari delako.

Eukaliptoak azkar hazteko gai da. Negozio ona da egurraren industrian, asko eta bizi-bizi ematen duelako. Baina, era berean, ingurua jaten du, ur asko eta nutriente ugari behar baititu. Gauza bera gertatzen da makrofestibalen formatuarekin: kulturaren ulerkera terminoetan hitz eginda, usurpatu egiten dute lurra; inguruko zuhaitzak desagerarazteko gai dira.

Nola kaltetzen dute ingurugiroa? Gizarte honetan -ia- edozertarako ahalmena ematen duen horrekin, diruarekin. Makrofestibalen enpresek zifra handiak eskaintzen dizkiete musika-taldee, eta kantitate horren truke, besteak beste, sinarazten diete eksklusibotasun kontratua; alegia, denbora-tarte jakin batean eta halako distantzia-erradio batean ezin duzu kontzerturik eskaini. Taldeei mugak ezartzeko modu horrekin, helburua da publikoari abanikoa txikitzea, gustu-

ko taldea uda honetan ikusteko aukera bakarra festibal jakin horretan izatea.

Ez da *amerikanoen* kontua, Euskal Herrian ere horrela funtzionatzen du. Azpeitiko San Agustin kulturgunea kudeatzen duen Kulturaz kooperatibako Eusebio Belokik hala baieztatu du jardunaldi hauetako mahai inguruan. Geroz eta gehiagotan gertatzen zaie musika taldeei deitu eta ezezkoak jasotzea, handik aste edo hilabete batzuetara halako lekutan jotzen dutelako. Horrelakoxea bihurtzen ari da egunerokoa, Belokiren esanetan, eta gogoan hartu ditu Durango-ko Plateruena, Ondarroako Beikozini eta Donostiako Antiguako Doka aretoak: “Ez da kasualitatea itxita egotea”. Bide batez, egoera baliatu du Belokik musika-taldee deia luzatzeko, egoeraz hausnar dezaten.

Cruz kazetari kataluniarrak Sant Feliu de Guíxols herriko adibidea ipini du. Giroman dagoen kostaldeko herria da, 22.000 biztanle dituena, eta urtero-urtero, aspal-ditik, Porta Ferrada izeneko makrofestibala antolatzen da bertan. Lehen, hori guztia bateragarria zen herritarrek antolatzen zuten beste festibal batekin, zeinena herriko musika-taldeak ziren protagonista -musikarako zaletasun handia duen herria da, Cruzen esanetan-. “Jan egin zuen erabat”, esan du Cruzek. Da-

goeneko ez da herri mailako festibal hori antolatzen. Udalak, alor horretarako dirupartidak makrofestibalera bideratu ditu.

DIRU PUBLIKOAREN ULERKERA

Jarrai dezagun San Feliu de Guíxols herriarekin, adibide esanguratsuak ematen baititu. Kontua harago doa; ez da soilik herriko festibal horri dirua emateari utzi eta bestean jarri zuela fokua. Udalaren jarduna ikertzen ari da Ustelkeriaren Aurkako Kataluniako Bulegoa. Izan ere, urtero, Portada Ferrada makrofestibalarik 33.000 euroko subentzioa ematen dio udalak -22.000 biztanleko herri batean, urtean hainbeste diru enpresa berberari, bada zerbait-. Cruzek, konparaketarako, Bartzelona hartu du: gutxienez dozena bat festibal handi antolatzen dira hirian, eta San Feliu de Guíxolsekin alderatuta, bost aldiz diru gehiago ematen du udalak; alegia, biztanleko askoz ere gutxiago, Bartzelonan 1,7 milioi bizi baitira.

Inpaktu ekonomikoaren “aitzakia” izan ohi da, sarri, administrazioek erabiltzen duten argudioa. Jakina da turistak erakartzeko asmoz antolatu ohi direla makrofestibalak, eta ez zertan turista atzerritarak, baita ingurukoak ere. Baina turistak. Alojamentua, taberna eta jatetxeetako

Ezkerrean, mahai inguru nagusia. Eskuinean, Nando Cruz kazetari eta idazlea.

kontsumoa, taxiak... Horiek izan ohi dira administrazioek darabiltzaten aldagaiak “inpaktu ekonomikoa” kalkulatzeko. Tranpatia da. Diru-sarrerak izanagatik ere, horiek ez dira populazioaren artean banatzen –nola bada!-. Turismoaren eraginik ez duen edozein sektoretan lan egiten duen herritarra bizi baldin bada makrofestival horietakoren batetik gertu, eta zuzen-zuzenean kutsadura akustikoa –eta bestelakoa- pairatzen baditu, zer inpaktu ekonomikoz ari dira agintari politikoak eta enpresa antolatzaileak, “ongi joan da” esaten dutenean?

“PERSPEKTIBA EZ GALDU”

Jardunaldietan egon dira festivalak antolatzen dituzten zenbait pertsona. Aholkuak eskatu dizkiete hizlariei, bereziki Joan Vich aditu eta asko arituari –musikaria da, diskografian ibilia, musikariaren mundu mailako biren antolatzaile, eta Espainiako handienetakoa den FIB festivalaren sortze prozesuan ibilitakoa, programazioaren arduraduna izandakoa-. “Hasierako perspektiba” ez galtzeko esan die.

Aquí vivía yo (Hemen bizi nintzen ni) liburua idatzi du Vichek. FIB jaialdi eza-gunari buruz ari da “hemen” esaten duenean. Valentziako kostaldeko Benicàssim herrian 1995etik egiten den makrofesti-

Barrera sozioekonomikoak gainditzeko balio al du zuen jaialdiak? Kultura pizteko? Identitatea sustatzeko? Kohesionatzeko?

Makrofestivalen antolatzaileei gogoetarako utzitako galderak

bala da. Jaialdiaren hastapeneko une gozoak oroitu ditu, baina gaur egun denaz ez du gauza bera esan –berak ja ez du jaialdiarentzat lanik egiten-: “6.000 pertsonako edukiera baldin baduzu eta segituan agortzen badira sarrerak, hazteko presioa sentitzea normala da. Zergatik ez duzu hurrengo urtean 10.000koa egingo? Eta horiek xahutzean, hurrengoan gehiago... Saiatzen naiz haztea erabaki dutenak ez kritikatzeko, ulertzen baitut sistemak berak bultzatu dituela horretara”.

Eta sakondu du FIB festivalaren kasuan: “Gerora ikusi dut hasieratik zegoela hazteko asmoa. FIBen sortzaile eta

ideologo nagusia zenak ikusi zuen zer zeterren, eta duela 25 urte utzi zituen ardurak. Orduan, gunea lekualdatu eta asko hazteko plana abiatu zen. Jakina, era berean, onenekin lehiatu nahi baduzu, haztea erabaki behar duzu; hazten ez bazara, haztea erabaki duenak eraman-go ditu zuk ekarri nahi zenuen musikataldeak, gehiago ordaintzeko gaitasuna duelako; eta, bide berean, instituzioek diru gehiago emango diote turista gehiago erakarri ahal dituenari”.

Antolatzen den jaialdia antolatuta ere, hainbat gogoetarako galdera presente egon beharko liritekeela nabarmendu dute Cruzek eta Vichek: barrera sozioekonomikoak gainditzeko balio al du jaialdiak? Kultura pizteko? Norberaren, herriaren edo kolektiboaren identitatea sustatzeko? Eta kohesionatzeko?

Adibide bat ipini du Cruzek. Abisatu die publikoaren direnei: “Mutur-muturrekoa izango da zuentzat, akaso”. Iruñeko *Ibaier-tzean*. New Orleanseko musika eta Brass Band-a. Haien kabuz antolatu zuten hasieran, eta gerora udalaren diruari baietz esan zioten. Baina ez “handitzeko” eta “hazteko” helburuz, baizik eta aurreko paragrafoan aipatutako galderei baiezkota erantzun ahal izateko, jendearen eta herriaren beharrak asebetetzen ahalegintzeko. ●